O‘ZBEKISTONLIK EKANIMDAN FAXRLANAMAN

Xolmo‘minova Mavluda Rustam kizi
xolmuminovamovluda@gmail.com
Uzbekistan State World Languages University
2nd year, Foreign Language and Literature major
DOI:https://doi.org/10.5281/zenodo.22982785v

Annotatsiya: Ushbu maqolada O‘zbekistonlik bo‘lish tushunchasining ma’naviy, tarixiy va fuqarolik mazmuni tahlil qilinadi. Milliy o‘zlikni anglash, tarixiy xotira, ajdodlar ilmiy-ma’rifiy merosi, mustaqillikning inson va jamiyat hayotidagi o‘rni hamda yosh avlodning Vatan taraqqiyotidagi mas’uliyati haqida fikr yuritiladi. Shuningdek, vatanparvarlikning faqat hissiy tuyg‘u emas, balki bilim, mehnat, fuqarolik mas’uliyati va amaliy faoliyat orqali namoyon bo‘ladigan qadriyat ekani asoslanadi.

Kalit so‘zlar: O‘zbekiston, Vatan, mustaqillik, milliy o‘zlik, tarixiy xotira, ma’naviyat, vatanparvarlik, yoshlar, milliy qadriyat, taraqqiyot.

Kirish

Inson hayotida shunday tushunchalar borki, ularni oddiy ta’rif bilan chegaralab bo‘lmaydi. Vatan ana shunday tushunchalardan biridir. Vatan — inson tug‘ilgan hudud, uning bolaligi kechgan maskan yoki pasportidagi davlat nomigina emas. U xalqning tarixiy xotirasi, milliy qadriyatlari, tili, madaniyati va kelajak haqidagi orzularini o‘zida mujassam etgan ma’naviy makondir.Milliy o‘zlikni anglash insonning o‘z tarixini, madaniyatini va ma’naviy ildizlarini bilishi bilan chambarchas bog‘liq. I.A. Karimov ma’naviyat masalasini inson va jamiyat hayotidagi muhim omil sifatida tahlil qilib, milliy ma’naviyatni asrash va rivojlantirishga alohida e’tibor qaratadi [1, 19].Shu nuqtayi nazardan qaraganda, “O‘zbekistonlik ekanimdan faxrlanaman” degan jumla shunchaki hissiy ifoda emas. Uning zamirida tarixni bilish, bugungi imkoniyatlarni qadrlash va kelajak oldidagi mas’uliyatni anglash kabi tushunchalar mujassam.

1. TARIXIY XOTIRA — MILLIY G‘URURNING ILDIZI

Bugungi O‘zbekiston hududi qadimdan ilm-fan, madaniyat va davlat boshqaruvi rivojlangan hududlardan biri sifatida shakllangan. Bu zamindan jahon tamadduniga katta hissa qo‘shgan allomalar yetishib chiqqan.Muhammad al-Xorazmiy, Abu Rayhon Beruniy, Abu Ali ibn Sino, Ahmad al-Farg‘oniy, Mirzo Ulug‘bek, Alisher Navoiy kabi buyuk siymolarning ilmiy va ma’naviy merosi xalqimizning tarixiy xotirasida alohida o‘rin tutadi.Tarixni bilishning ahamiyati shundaki, inson o‘zining bugungi holatini kechagi kun bilan bog‘lay oladi. Tarix faqat sanalar va voqealar ketma-ketligi emas; u avlodlarga xulosa chiqarish, o‘tmish tajribasidan saboq olish va kelajakni anglash imkonini beradi.Birinchi prezidentimiz Islom Abdug‘aniyevich Karimov tarixiy xotiraning jamiyat hayotidagi ahamiyatini alohida ta’kidlab, tarixni chuqur anglash milliy tafakkur bilan bog‘liqligini ko‘rsatadi [3, 9].Demak, ajdodlarimiz bilan faxrlanishning o‘zi yetarli emas. Ularning ilmga bo‘lgan munosabati, izlanishi va bunyodkorlik ruhini bugungi hayotimizda davom ettirishimiz kerak.Menimcha, haqiqiy tarixiy faxr — o‘tmishga qarab hayratlanish emas, undan kelajak uchun kuch olishdir.

2. MILLIY O‘ZLIK VA MA’NAVIY QADRIYATLAR

Milliy o‘zlik insonning “Men kimman?” degan savolga javob topish jarayonidir. Bu savolga javob faqat millat nomi bilan cheklanmaydi. Uning tarkibida ona tiliga munosabat, tarixni bilish, milliy madaniyatni qadrlash, urf-odatlarni asrash va jamiyat oldidagi mas’uliyat kabi tushunchalar mavjud.Birinchi prezidentimiz Islom Abdug‘aniyevich Karimovning Yuksak ma’naviyat — yengilmas kuch asarida ma’naviyatning inson va jamiyat hayotidagi o‘rni keng yoritilgan. Asarning mazmunida milliy ma’naviyatni tiklash va uni zamon talablari asosida rivojlantirish masalalariga alohida e’tibor qaratiladi [1, 32–35].Bu fikrdan kelib chiqib aytish

mumkinki, globallashuv sharoitida milliy o‘zlikni saqlash taraqqiyotga qarshi turish degani emas. Aksincha, o‘z ildizini anglagan inson boshqa xalqlarning tajribasini ham ochiq fikr bilan o‘rgana oladi.Bugungi yosh xorijiy tillarni bilishi, zamonaviy texnologiyalarni egallashi, dunyo ilm-fanidagi yangiliklardan xabardor bo‘lishi kerak. Biroq bularning barchasi ona tili, milliy tarix va madaniyatga hurmat bilan uyg‘unlashgandagina ma’naviy jihatdan barkamol shaxs shakllanadi.Shuning uchun men O‘zbekistonlik ekanimdan faxrlanishni, avvalo, o‘zligimni anglash va uni rivojlantirish mas’uliyati deb bilaman.

3. MUSTAQILLIK — O‘Z TAQDIRIMIZNI O‘ZIMIZ BELGILASH IMKONIYATI

Mustaqillik xalq hayotidagi tarixiy burilishlardan biridir. Uning mohiyati faqat davlatning siyosiy mustaqilligi bilan cheklanmaydi. Mustaqillik xalqning o‘z kelajagini o‘zi belgilashi, milliy qadriyatlarini tiklashi va taraqqiyot yo‘lini mustaqil tanlash imkoniyatini ham anglatadi.O‘zbekiston mustaqillik yillarida milliy ma’naviyatni tiklash va rivojlantirish, tarixiy merosni o‘rganish hamda jamiyatning ma’naviy asoslarini mustahkamlashga katta e’tibor qaratdi [1, 4–5].Mustaqillik yillarida boshlangan bunyodkorlik va yangilanish jarayonlari bugungi kunda ham izchil davom etmoqda. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyev rahbarligida amalga oshirilayotgan islohotlarda inson manfaatlarini ta’minlash, yoshlarning bilim olishi va salohiyatini ro‘yobga chiqarishi, ta’lim va ilm-fanni rivojlantirish, mamlakatning xalqaro nufuzini yanada yuksaltirish kabi ustuvor yo‘nalishlarga alohida e’tibor qaratilmoqda. Bu jarayonlar biz, yoshlar uchun nafaqat yangi imkoniyatlar, balki ulardan unumli foydalanish va Vatan taraqqiyotiga munosib hissa qo‘shish mas’uliyatini ham yuklaydi. Zero, bugungi islohotlarning haqiqiy natijasi kelajak avlodning bilimli, tashabbuskor va Vatanga sadoqatli bo‘lib voyaga yetishida namoyon bo‘ladi.Mustaqillikning qadrini faqat tarixiy voqea sifatida emas, bugungi hayotimizdagi imkoniyatlar orqali ham anglash mumkin.Bugungi avlod ta’lim olishi, kasb egallashi, ilmiy izlanish olib borishi va o‘z iste’dodini namoyon etishi uchun turli imkoniyatlarga ega. Davlat dasturlarida ham ta’lim sifatini oshirish, yoshlar bilan ishlash va inson kapitalini rivojlantirish masalalariga katta e’tibor berilmoqda.Shunday ekan, mustaqillikni qadrlashning eng to‘g‘ri yo‘llaridan biri — berilgan imkoniyatlardan oqilona foydalanishdir.

4. VATANPARVARLIK — TUYG‘UDAN AMALGA

Vatanparvarlik haqida gapirganda uni faqat Vatanga bo‘lgan muhabbat sifatida tushunish yetarli emas. Chunki muhabbat harakat bilan mustahkamlanmasa, u faqat hissiyot bo‘lib qolishi mumkin.D. Qulnazarov vatanparvarlik tarbiyasini yosh avlodda Vatanga va millatga muhabbat bilan birga ijtimoiy mas’uliyat hamda ma’naviy qadriyatlarni shakllantirish jarayoni sifatida izohlaydi [2, 232].Maqolada yoshlarni Vatan taqdiriga daxldorlik ruhida tarbiyalash, milliy qadriyatlarni o‘rgatish va ularning fuqarolik mas’uliyatini shakllantirish muhim vazifa sifatida ko‘rsatilgan [2, 236].Bu fikr juda muhim: Vatanga muhabbat faqat so‘zda emas, mas’uliyatda namoyon bo‘ladi.

O‘qituvchining sifatli ta’lim berishi — Vatanga xizmat.

Talabaning astoydil bilim olishi — Vatanga xizmat.

Olimning ilmiy kashfiyotga intilishi — Vatanga xizmat.

Shifokorning inson hayotini asrashi — Vatanga xizmat.

Yoshning o‘z kasbini halol va vijdonan bajarishi — Vatanga xizmat.

Demak, Vatanga xizmat qilish uchun albatta katta lavozim egallash shart emas. Inson o‘z ishini sidqidildan bajarsa, jamiyatga foyda keltirsa, bu ham vatanparvarlikning amaliy ko‘rinishidir.

5. YOSHLAR — YANGI O‘ZBEKISTONNING INTELLEKTUAL KUCHI

Bugungi kunda mamlakat taraqqiyotini faqat tabiiy yoki iqtisodiy resurslar bilan o‘lchash yetarli emas. Eng muhim boyliklardan biri — inson salohiyati.Ayniqsa, yoshlarning bilim va intellektual imkoniyatlari davlatning kelajakdagi taraqqiyotini belgilovchi muhim omildir.Yoshlarni vatanparvarlik ruhida tarbiyalash masalalari bo‘yicha ilmiy tadqiqotlarda

ham Vatanga sadoqat, fuqarolik burchi, mas'uliyat va shaxsning ijtimoiy faolligi bir-biri bilan bog'liq tushunchalar sifatida ko'riladi [4, 50–53].Shu sababli yoshlarni faqat "Vatan kelajagi" deb atashning o'zi kifoya emas. Ularga ana shu kelajakni qurish uchun bilim, imkoniyat va mas'uliyat berish zarur.Ta'lim sohasidagi davlat dasturlarida ham ta'lim sifatini ilg'or xalqaro standartlarga muvofiqlashtirish va islohotlarni yangi bosqichga olib chiqish maqsadlari belgilangan.Bu esa bugungi yosh oldiga katta vazifa qo'yadi: imkoniyatni natijaga aylantirish.Menimcha, zamonaviy O'zbekiston yoshining eng muhim fazilatlari — bilimga chanqoqlik, mustaqil fikrlash, mehnatsevarlik va Vatan taqdiriga daxldorlik hissi bo'lishi kerak.

6. DUNYOGA OCHILISH VA O'ZLIKNI SAQLASH

Bugungi globallashuv davrida hech bir davlat yoki jamiyat dunyodan uzilib yashay olmaydi. Yoshlar dunyo tajribasini o'rganadi, xorijiy tillarni egallaydi, xalqaro ta'lim dasturlarida qatnashadi, yangi texnologiyalarni o'zlashtiradi.Bu — taraqqiyot uchun katta imkoniyat.Ammo dunyoga ochilish o'zlikdan voz kechish degani emas.Aksincha, o'z tarixini va madaniyatini yaxshi bilgan inson boshqa madaniyatlarni ham hurmat bilan qabul qila oladi. I.A. Karimovning asarida globallashuv sharoitida milliy ma'naviyatni asrash va yosh avlodning ma'naviy dunyosini mustahkamlash masalalariga alohida e'tibor berilgani qayd etilgan [1, 118].Shu ma'noda bugungi yosh ikki vazifani birgalikda bajarishi kerak:dunyoni o'rganish va o'zligini unutmaslik.Men uchun O'zbekistonlik ekanimdan faxrlanish — boshqa xalqlardan ustun ekanimni da'vo qilish emas. Bu, avvalo, o'z xalqimning tarixini, tilini, madaniyatini va qadriyatlarini hurmat qilishdir.

7. MENING FAXRIM — MENING MAS'ULIYATIM

"O'zbekistonlik ekanimdan faxrlanaman", deyish juda chiroyli.Ammo bu jumlaning davomida yana bir savol turadi:"Men O'zbekiston uchun nima qila olaman?"Ana shu savol insonni oddiy faxrdan mas'uliyat sari olib boradi.Agar men bilim olsam, kelajakda yaxshi mutaxassis bo'lsam, o'z sohamda yangilik yaratishga intilsam, halol mehnat qilsam — Vatanim taraqqiyotiga o'z hissamni qo'shgan bo'laman.Chunki mamlakat taraqqiyoti faqat davlat miqyosidagi katta loyihalardan iborat emas. U millionlab insonlarning kundalik mehnati, mas'uliyati va halolligidan tarkib topadi.Shu ma'noda Vatan oldidagi mas'uliyat har bir insonning o'zidan boshlanadi.O'zbekistonning bugungi taraqqiyotida ham fuqarolarning faol ishtiroki muhim ekani ta'kidlanadi; Konstitutsiya esa davlat mustaqilligi, tinch hayot, huquq va erkinliklarning kafolati sifatida baholanadi.Demak, Vatan bizga faxr beradi, biz esa unga munosib bo'lishimiz kerak.

XULOSA

O'zbekistonlik ekanimdan faxrlanishimning ildizi faqat bugungi kun bilan cheklanmaydi. Bu faxrning bir tomoni — buyuk tariximizda, ikkinchi tomoni — boy ma'naviy merosimizda, yana bir tomoni esa bugungi imkoniyatlarimiz va kelajak haqidagi orzularimizdadir.Ajdodlarimiz bizga ilm va tafakkur merosini qoldirdi. Mustaqillik esa o'z kelajagimizni o'zimiz qurish imkoniyatini berdi. Bugungi avlodning vazifasi esa ana shu imkoniyatni mas'uliyat bilan amalga oshirishdir.Men O'zbekistonlik ekanimdan faxrlanaman.Lekin bu faxrni faqat bayram kunlari aytiladigan so'zga aylantirishni istamayman. Menimcha, haqiqiy vatanparvarlik — o'qishda, izlanishda, halol mehnatda, odobda, kasbga sadoqatda va Vatan kelajagiga befarq bo'lmaslikda namoyon bo'ladi.Bugun biz ajdodlarimiz bilan faxrlanamiz. Ertaga esa bizdan keyingi avlod bizning nomimizni faxr bilan tilga olishi uchun qanday iz qoldirishimiz haqida o'ylashimiz kerak.Shunday ekan, O'zbekistonlik bo'lish — faqat faxr emas, sharaf va mas'uliyat hamdir.Va men uchun bu mas'uliyatning eng qisqa ifodasi bitta jumlada mujassam:"Men Vatanimdan faxrlanaman, chunki uning kelajagida mening ham hissam bo'lishini istayman."

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Abduqodirova D.E., Abdurasulov J. Yoshlarda harbiy-vatanparvarlik tuyg‘usini takomillashtirishning psixologik hususiyatlari. — 2025. — 50–53-betlar.
2. Karimov I.A. Yuksak ma’naviyat — yengilmas kuch. — Toshkent: Ma’naviyat, 2008. — 176 b. Maqolada foydalanilgan sahifalar: 4–5, 19, 32–35, 118-betlar.
3. Karimov I.A. Tarixiy xotirasiz kelajak yo‘q. — Toshkent: Sharq, 1998. — 3-bet.
4. Karimov I.A. Ona yurtimiz baxtu iqboli va buyuk kelajagi yo‘lida xizmat qilish — eng oliy saodatdir. — Toshkent: O‘zbekiston NMIU, 2015. — 304 b.
5. Qulnazarov D. Vatanparvarlik tarbiyasi. — SYNAPSES: Insights across the disciplines, Vol. 1, Issue 5, 2024. — 232–242-betlar. Maqolada foydalanilgan sahifalar: 232, 236-betlar.
6. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti. 2022–2026-yillarga mo‘ljallangan Yangi O‘zbekistonning taraqqiyot strategiyasini “Insonga e’tibor va sifatli ta’lim yili”da amalga oshirishga oid davlat dasturi. — 2023.